

ZIEKTE VAN GUMBORO BIJ KIPPEN GERICHT AANPAKKEN

De ziekte van Gumboro wordt veroorzaakt door een virus en leidt tot hoge sterfte bij kippen. Een volgehouden preventie dringt zich dan ook op. MSD Animal Health ontwikkelde PGVS, een service op maat die als onderdeel van de preventie helpt om het probleem op het juiste moment aan te pakken. – *Jan Van Bavel*

De ziekte van Gumboro komt wereldwijd voor. In België worden sinds 2014 weer meer gevallen gemeld. "Alle soorten kippen zijn er gevoelig voor. De ziekte komt nu vooral voor op vleeskuikenbedrijven, maar kan ook leghennen- of moederdierenbedrijven treffen", zegt Peter De Herdt, pluimveedierenarts bij MSD Animal Health. "Dat er meer Gumborovirus circuleert, zie je ook aan de hogere antistoftiters (hoeveelheid antistoffen die in het bloed circuleert) die bij eendagskuikens worden gemeten. Dat komt doordat ze hogere titers meekrijgen van de moederdieren. Die komen ook in contact met het virus, maar zijn beschermd door de vaccinatie en hun leeftijdsresistentie." Het virus kan erg lang overleven, zeker in mest. Besmette mest in de buurt van bedrijven vormt een duidelijk risico. Maar het virus kan ook via mensen en materieel de stal binnen-

sluipen. "De infectie treedt wellicht meestal op door opname van het virus via de bek van de kip, maar kan soms ook verspreid worden via de wind", aldus De Herdt. "Door het toepassen van goede bioveiligheidsmaatregelen op je bedrijf kan je insleep voor een groot deel voorkomen. Ook een grondige reiniging en ontsmetting van de stallen én van de omgeving ervan tussen de rondes in is heel belangrijk."

Symptomen

Een aangetast koppel vertoont verhoogde sterfte en algemene ziekteverschijnselen met slome dieren die dunne, waterige mest uitscheiden. "Er bestaan diverse vormen van Gumboro. In België hebben we te maken met de erg virulente Gumboro, die veel sterfte onder kippen veroorzaakt. Bij een experimentele infectie van vleeskuikens die niet beschermd zijn,

kan die oplopen tot zo'n 70%. In de praktijk is er meestal wel gevaccineerd, of is een deel van de kuikens op het ogenblik van de infectie beschermd door de maternale immuniteit, waardoor dit percentage veel lager ligt. Op dit ogenblik ligt die tussen 0,5% en 4%. Meestal loopt de uitval in 2 tot 3 dagen sterk op en zakt ze daarna binnen 2 tot 3 dagen weer terug tot normaal. Het gemeenschappelijke tussen alle Gumborovirussen is dat ze vermenigvuldigen in de Bursa van Fabricius, het immuunapparaat van de kip. Vooral bij jonge dieren zit die vol afweercellen die daar 'rijpen'. Vermits het virus zich in de bursa vermenigvuldigt, worden veel afweercellen kapotgemaakt waardoor de kip geen goed afweersysteem meer heeft. Daardoor wordt ze ook veel gevoeliger voor andere infecties en reageert ze minder goed op toegediende vaccinaties. Na de periode van acute

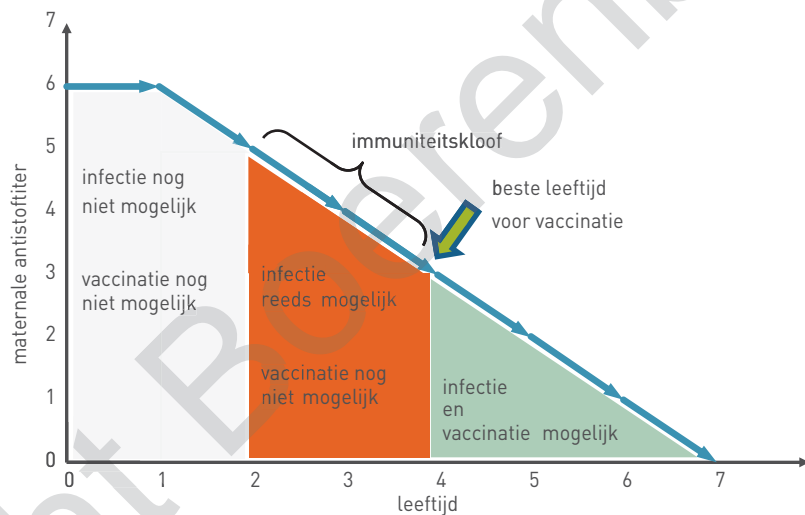
sterfte treden dan ook vaak secundaire problemen op, zoals coli en infectieuze bronchitis." Het virus is zeer resistent, waardoor indirecte overdracht makkelijk plaatsvindt. "Zodra de ziekte in je stallen zit, is een drastische aanpak nodig want bij de volgende ronde zal ze zich zeker weer manifesteren", waarschuwt De Herdt.

De immuniteitskloof

Kuikens krijgen van hun moeder maternale antistoffen mee die hen beschermen tegen het virus. Die antistoffen verdwijnen bij het ouder worden, en op een bepaald ogenblik valt de bescherming weg. "De kuikens beschermen door ze te vaccineren is daarom een essentieel onderdeel van de aanpak van de ziekte van Gumboro. Als er wordt geënt met levend vaccin via het drinkwater, kunnen de maternale antistoffen het succes van een Gumboro-enting hinderen. Het vaccin kan pas werken als de titers voldoende gedaald zijn. Vaccineer dus niet op een te vroeg tijdstip. Bij elk kuiken treedt een periode op waarin het al gevoelig is aan een Gumboro-infectie, maar het nog niet efficiënt gevaccineerd kan worden: de 'immuniteitskloof' (figuur 1). Hoe virulenter het virus, hoe sneller het door de maternale immuniteit geraakt. Om een virus zo weinig mogelijk kans te geven, is het tijdstip van vaccinatie van de kuikens enorm belangrijk: niet vroeger dan de maternale antistoftiter toelaat, maar ook niet later. Vermits de afname van maternale antistoffen volgens een vast patroon verloopt, kan men een geschikte entleeftijd berekenen vanuit de titer bij het

(PGVS) op maat van elke pluimveehouder. Daarbij wordt de geschikte leeftijd voor enting berekend op basis van resultaten van bloedonderzoek bij een twintigtal eendagskuikens. "In normale omstandigheden mikken we voor de vaccinatie op 70% entbaarheid van de stal. Die 70% geënte dieren zal het virus ook uitscheiden, waardoor de overige 30% wordt beschermd door circulatie van het vaccinavirus in de stal. In perioden van hoge infectiedruk kan het zinvol zijn om 2 keer te vaccineren. Bij de eerste enting mikt men dan op 30% entbaarheid, terwijl men bij de tweede enting naar 80 à 90% entbare dieren streeft. In de praktijk laat de pluimveehouder per stal bloedstalen van 20 eendagskuikens nemen, waarbij de Gumborotiters worden onderzocht in

Spoormans. "Dit 'kuikenpaspoort' geeft heel wat info over de kuikens die de pluimveehouder in zijn stallen zal ontvangen. Het wordt minstens één week vóór de levering van de kuikens naar hem gestuurd, zodat hij zich kan voorbereiden op de nieuwe opstart. Het bevat 2 luiken. Het linkerdeel geeft info over de herkomst en het vaccinatieschema die de moederdieren doorgemaakt hebben in de opfokperiode en is vooral bedoeld voor de bedrijfsdierenarts. Het rechterdeel geeft info over het kuiken zelf. Het belangrijkste item is de Gumboro-entcurve, die als een grafiek wordt weergegeven. Maandelijks nemen we van al onze herkomsten bloedstalen. Die worden in een onafhankelijk laboratorium onderzocht en de uitslagen worden naar Peter doorge-

Figuur 1 Verloop van maternale antistoftiters tegen het Gumborovirus en de beste leeftijd voor vaccinatie - Bron: MSD Animal Health

Het kuiken-ID van Spoormans is een meerwaarde in het bepalen van het ideale vaccinatietijdstip.

eendagskuiken (figuur 1). Elk kuiken wordt op een ander tijdstip entbaar. Dat tijdstip hangt af van de variatie die er zit op de hoeveelheid antistoffen bij de geboorte. Die variatiecoëfficiënt is best niet te hoog, maar je moet vooral inzicht krijgen in hoe het verloop in de stal is, zodat je erop kan reageren."

PGVS

Om dat juiste vaccinatietijdstip te bepalen, ontwikkelde MSD Animal Health de Persoonlijke Gumboro Vaccinatie Service

een laboratorium. De dierenarts stuurt de resultaten naar MSD Animal Health, waarop die de PGVS-grafiek ontwikkelt. Daarbij wordt er ingeschat wanneer de kuikens entbaar worden. Dierenarts en pluimveehouder bespreken aan de hand daarvan samen een geschikte entdatum en beslissen tot een enkele of dubbele enting. "Een correcte uitvoering van de vaccinatie is essentieel voor een goede opbouw van de afweer van de kip. Voor vleeskuikens ligt de gemiddeld geadviseerde entleeftijd nu rond 19 dagen. Maar de optimale entleeftijd verschilt van groep tot groep. Daarom moet PGVS op elke toom individueel worden toegepast", aldus De Herdt.

Kuiken-ID als hulpmiddel

"Het kuiken-ID kan helpen bij het bepalen van het juiste enttijdstip", zegt Koen Dobbels, verkoopleider bij broeierij

stuurd. Dankzij de entcurves kunnen we onze klanten melden dat er later moet worden gevaccineerd dan voorheen en dat er soms best 2 keer wordt geënt. Zo is de combinatie met andere vaccinaties ook makkelijker. Het kuiken-ID is welbekend in de sector. Als een bedrijf meerdere leverende broeierijen heeft (waaronder Spoormans), zal de bedrijfsdierenarts bewust keuzes maken rond de entdatum-bepaling op basis van ons kuiken-ID. Bedrijven die de entcurve de laatste tijd goed toegepast hebben, zijn duidelijk beter gespaard gebleven van een uitbraak; het mooiste bewijs dat we de juiste keuze maakten om het kuiken-ID te introduceren. Als broeierij kijken we niet alleen naar onszelf, maar proberen we ook te investeren in de partijen die na ons in de keten komen ..." ■